

Heidi és Jörg Zink: És lesz a kutyáknak szárnyuk a mennyországban? Bécs 1988.151o.

A szerzőpár a hitvesek és a szülők szemszögéből nyúl a vallásos nevelés gyakorlati kérdéseire. Érzékkel mutat rá a keresztény nevelés emberi alapjaira, amelyek ismerete hasznos a nem vallásos családban is. Senki sem vitathatja ugyanis a szeretet szükségességét vagy a személyi szabadság tiszteletét a gyermekek fejlődésénél. Nem abban segítenek tehát szerzőink, hogy hogyan szoktassuk gyermekeinket különböző vallási cselekedetekre. Az alapok lerakását szorgalmazzák, amelyre minden értékes emberi, és így keresztény magatartás is épülhet. Ezért könyvünket nem csak a vallásukat gyakorló szülők fogathatják haszonnal, a vallástalanok is sokat tanulhatnak belőle.

A gyermekek kérdései alkalmat adnak a szülők ismereteinek bővítésére és tisztulására. Ki előtt világos teljesen: ki az Isten, mi a mennyország? A kérdező gyerekek gondolkodásra készítenek. Kérdéseikkel szinte bombázzák szüleiket az 1-6 évesek. Néha bizony kifakad egyik-másik szülő: Ugyan, kérlek, hagyd már abba! – Talán éppen azért, mert a gyerek sarokba szorította őt. Nem szívesen ismerjük be: Ezt nem tudom. Ugyanakkor csodálkozhatunk gyermekeink éles "logikáján" és beláthatatlan nyitottságán: előttük nincs különbség vallási vagy egyéb életbevágó kérdések között. Minden dolog létfontosságú az első 5 életév folyamán. Inna a vallási nevelés célkitűzése, hogy a "gyermek emberré váljék, aki képes szeretni és odaadni magát másokért. Az a fontos, hogy szabaddá és önállóvá váljék" (13.o.). Nem ez lenne a célja mindennemű nevelésnek? Vagy nem lenne szüksége minden szülőnek arra a tapasztalatra, amit pl. a keresztelés érzékeltet? "Itt van ez a gyermek. Nem önmagunkat ajándékoztuk meg vele... Nem a mi tulajdonunk. Mi csak gondviselői vagyunk" (15.o.). Nem játszadozhatnak vele, mint hajasbabával, nem zavarhatják őt össze kapkodó következtelenségükkel, nem hanyagolhatják őt el azzal sem, hogy mindent ráhagynak: "Kialakul-e a lelkiismeret, vagyis önálló, szabad emberré válik-e gyermekünk, aki képes önmagát ellenőrizni és saját vereségeit nem a világ rossz mivoltára hárítja át" (39.o.) – ez bizony elválik az első évektől.

Könyvünk címszavai sokatmondóak: Engedelmességre nevelni túl kevés, szabadságra nevelni jobb. A büntetések csak ritkán használnak. A bűn nemcsak erkölcsi hiányosság, hanem énközpontúság. Hogyan imádkozhatunk a két- vagy háromévesekkel? A gyermekeknek egyenes válaszokra van szükségük. A Biblia elbeszélései felhasználhatók stb.

Szerzőink szembenéznek olyan kérdésekkel is, mint a fogyatékos gyermek nevelése, az apa elhanyagolt szerepe a családban, a szexuális felvilágosítás és a szülők házasságától való távollét közötti kapcsolat, honnan ered a tekintély, a halál a családban stb.

Könyvünk még abban a korban született, amikor még hajnalát élte az "engedékeny" nevelés. Úttörőként szinte hadakoznak szerzőink a "tekintélyi" nevelés tényleges vagy feltételezett hibáival. Bizonyos, hogy az élet már azóta sokmindent helyére bilitett. Valószínű tehát, hogy ma már a szerző-házaspár is árnyaltabban fogalmazna. Amikor a templomlátogatásról, imádságról, a gyermekek engedelmességéről, a lelkiismeretről stb. fejtik ki véleményüket, ne feledjük, hogy a mai gyermek más környezetben és más nevelőhatás alatt él, mint tizenöt évvel ezelőtt.

Ugyanakkor vitathatatlan, hogy szülőnek, gyermeknek egyaránt mindig szüksége van Isten oltalmára és áldására éppúgy, mint erőre és nyugalomra (vö. 149.o.). Mindennek eléréséhez segíthet könyvünk.

Telesi Béla

K Ü L D E T É S B E N. Tanulmánykötet a "Teológia" folyóirat húszéves jubileumára. Összeállította: Korzenszky Richárd OSB. Teológia, (Idő és hely nélkül). 304 o.

Szennyay András OSB, főpát, a Teológia felelős szerkesztője és Magyar Ferenc, a felelős kiadó megbízásából készült a kötet. Az első rész tőlük, valamint Radó Polikárp volt főszerkesztőtől és Gál Ferenc főmunkatárstól közöl egy-egy, a Teológiában már megjelent cikket. A második részben külföldi szerzők rövid szemelvényeit olvashatjuk. A harmadik, s egyúttal a legterjedelmesebb részben 16 eredeti tanulmányt találunk, amelyeknek zöme a teológia és egyéb tudományok határterületét érintő kérdésekről tárgyal.